

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI VA OTA-ONALAR O'RTASIDAGI O'ZARO MUNOSABAT SHAKLLARI

Karimova Navbahor Kamoliddin qizi

Andijon Davlat Pedagogika Instituti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 3-bosqich talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14208158>

Annotatsiya. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar tarbiyasida maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilari va ota-onalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar, hamkorlik shakllari, tarbiyachi va ota-onalarning o'zaro munosabatlariga yangi yondashuvlar, jamoa tarzida va yakkama-yakka holda ishlash shakllarini mohirlik bilan qo'shib olib borish, keng aholi orasida pedagogik tadqiqot ishlarini tashkil etish tufayli bolalarni tarbiyalashda ijobiy natijalarga erishish ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Bola, tarbiyachi, ota-ona, hamkorlik, o'zaro munosabat, ta'lim, tarbiya shakllari.

FORMS OF INTERACTION BETWEEN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS AND PARENTS

Abstract. In this article, in the education of children of preschool age, the interaction between educators of preschool educational organizations and parents, forms of cooperation, new approaches to the interaction of educators and parents, working in a team style and individually. It has been revealed that positive results in children's education can be achieved due to skillful combination of forms, organization of pedagogical research among the general population.

Key words: Child, educator, parents, cooperation, interaction, education, forms of education.

ФОРМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И РОДИТЕЛЕЙ

Аннотация. В данной статье в воспитании детей дошкольного возраста рассматриваются взаимодействие воспитателей дошкольных образовательных организаций и родителей, формы сотрудничества, новые подходы к взаимодействию воспитателей и родителей, в командном стиле и индивидуально. Выявлено, что положительных результатов в воспитании детей можно добиться благодаря умелому сочетанию форм работы, организации педагогических исследований среди широких слоев населения.

Ключевые слова: Ребенок, воспитатель, родители, сотрудничество, взаимодействие, образование, формы обучения.

Bolani har tomonlama barkamol etib tarbiyalashda uning ma'naviy-axloqiy tarbiyasi muhim hisoblanadi. Maktabgacha yoshdagi bolaning kelgusida umumiy o'rta ta'lim maktabida muvaffaqiyatli o'qishi, balki hayotiy o'rninining shakllanishi ham ma'naviy-axloqiy tarbiyasi darajasiga bog'liq. Maktabgacha yosh davrida oilada va maktabgacha ta'limda tashkil etilgan ta'lim va tarbiya jarayonlarda bolaning shaxsiyati shakllanadi, ya'ni tashabbuskorlik, tashkilotchilik, ijtimoiy-madaniy faollik, faol muloqotga kirishuvchanlik, mustaqillik, mas'uliyat, javobgarlik kabi asosiy shaxsiy fazilatlar shakllanadi.

Maktabgacha ta'lim sohasining yetakchi olimlaridan F.R.Qodirovaning fikricha: "Bolalarning rivojlanishi va tarbiyalanishining yosh bilan bog'liq davrlarida faoliyatning turli xillari yonma-yon bo'ladi va o'zaro ta'sir ko'rsatadi, lekin bunda ularning roli bir xil bo'lmaydi: har bir bosqichda faoliyatning yetakchi turi ajratiladi, unda bolaning rivojlanishidagi asosiy yutuqlar namoyon bo'ladi.

Har bir faoliyat ehtiyoj, sabablar, faoliyat maqsadi, mavzui, vositalari, buyumlar bilan amalga oshiriladigan harakatlar va nihoyat, natija bilan ajralib turadi" deya maktabgacha yoshdagi bolalar faoliyati ularning yosh bosqichlariga xos ravishda takomillashib borishini ta'kidlaydi.

Bugungi kunda pedagogik jamoa va ota-onalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarga katta e'tibor berilmoqda. Ota-onalar ta'lim xizmatlarining mijozlariga aylangan zamonaviy o'zgaruvchan sharoitlarda o'zaro ta'sir sifatini boshqarishning o'ziga xos xususiyatlarini tushunish uchun "o'zaro ta'sir" tushunchasining mohiyatini ko'rib chiqish muhimdir. Oila va maktabgacha ta'limning o'zaro ta'siri g'oyalari V.A.Suxomlinskiy asarlarida kuzatilgan. U shunday deb yozgan edi: «Maktabgacha yoshda bola deyarli butunlay oila bilan identifikatsiya qiladi, ota-onasining mulohazalari, baholari va harakatlari orqali kashf etadi va tasdiqlaydi».

Maktabgacha ta'lim muassasasining oila bilan aloqasi mustahkam bo'lsa, pedagoglar va ota-onalar o'rtasida ishonch va hamkorlik aloqalari o'rnatilsa, ta'lim-tarbiya oldidagi vazifalarni muvaffaqiyatli hal etish mumkin. V.A.Suxomlinskiyning so'zlariga ko'ra, bolalar bilan ishlashdan oldin ularning oilasi va yashash sharoitlari o'rganish lozim. Muallif "maktabgacha ta'lim muassasasi oila ta'limi" tushunchasini kiritib, uni to'laqonli xalq ta'limi deb atagan.

"Ota va onaning faol ishtirokisiz, kattalar va bolalarning doimiy ma'naviyatini boyitmasdan turib, natijaga erishib bo'lmaydi" O'zaro ta'sir ta'lim-tarbiya muassasasi ichidagi bo'linmalarning eng yaqin mikrojamiyat bilan o'zaro munosabatlari orqali ta'lim maqsadlariga erishishning ustuvor

mexanizmi, jamoada shaxsni samarali tarbiyalash sharti, kasbiy tayyorgarlik va moslashuv omili sifatida tushuniladi. Ta'kidlash mumkinki, ta'lim muassasasi va oila o'rtasidagi o'zaro munosabatlar masalalari maktabgacha ta'lim pedagogikasida ko'rib chiqilgan. Opom, Oila - maktabgacha ta'lim muassasasi" kontekstidagi asosiy nuqta - bu o'qituvchi va ota-onalarning ma'lum bir oilada ma'lum bir bolani tarbiyalash jarayonida qiyinchiliklar va quvonchlar, muvaffaqiyatlar va muvaffaqiyatsizliklar, shubhalar va mulohazalar haqidagi shaxsiy o'zaro munosabati. Bolani tushinishda, uning individual muammolarini hal qilishda, rivojlanishini optimallashtirishda bir-biriga yordam berish bebahodir.

Yopiq bolalar bog'chasi doirasida ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasidagi munosabatlarning yangi shakllariga o'tish mumkin emas: u ochiq tizimga aylanishi kerak. Xorijiy va mahalliy tadqiqotlar natijalari maktabgacha ta'lim muassasasining ochiqligini, jumladan, "ichkariga ochiqlik" va "tashqariga ochiqlik"ni tavsiflash imkonini beradi.

Maktabgacha ta'lim muassasasiga "ichki ochiqlik" berish pedagogik jarayonni yanada erkin, moslashuvchan, tabaqalashtirilgan qilish, bolalar, o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasidagi munosabatlarni insonparvarlashtirishni anglatadi. Ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari (bolalar, o'qituvchilar, ota-onalar) biron bir faoliyatda, voqeadada o'zlarini ochishga, quvonchlari, tashvishlari, muvaffaqiyatlari va muvaffaqiyatsizliklari haqida gapirishga shaxsiy tayyor bo'lishlari uchun shunday sharoitlarni yaratish. Ochiqlik namunasi o'qituvchi tomonidan ko'rsatiladi. O'qituvchi bolalarga o'zining qiziqarli, ko'rgan va tajribasi haqida gapirib berish orqali o'zining ochiqligini namoyish qilishi mumkin, bayramlar, shu bilan bolalarda suhbatda ishtirok etish istagini uyg'otadi.

Ota-onalar bilan muloqotda bo'lgan o'qituvchi biror narsadan shubhalansa, yashirmaydi, suhbatdoshning tajribasi, bilimi, shaxsiyatiga hurmatni har tomonlama ta'kidlab, maslahat, yordam so'raydi. Shu bilan birga, pedagogik takt, eng muhim kasbiy fazilat o'qituvchining tanish-bilish va tanishlikka cho'kib ketishiga yo'l qo'ymaydi. O'qituvchi o'zini ochishga shaxsiy tayyorligi bilan bolalar va ota-onalarni "yuqtiradi". U o'z misolida ota-onalarni maxfiy muloqotga chaqiradi va ular o'z tashvishlari, qiyinchiliklari bilan o'rtoqlashadi, yordam so'raydi va o'z xizmatlarini taklif qiladi, o'z da'volarini erkin bildiradi. "Bolalar bog'chasining ichkariga ochiqligi" - bu bolalar bog'chasining ta'lim jarayoniga ota-onalarni jalb qilish. Ota-onalar va oila a'zolari maktabgacha ta'lim muassasasida bolalarning hayotini sezilarli darajada diversifikatsiya qilishlari va ta'lim ishlariga hissa qo'shishlari mumkin. Bu har bir oila qila oladigan epizodik hodisa bo'lishi mumkin.

Ba'zi ota-onalar ekskursiya, eng yaqin o'rmonga, daryoga "piyoda" uyushtirishdan xursand bo'lishadi, boshqalari pedagogik jarayonni jihozlashda yordam beradi, boshqalari esa bolalarga biror narsa o'rgatadi.

Ayrim ota-onalar va oilaning boshqa a'zolari bolalar bilan tizimli tarbiyaviy va sog'lomlashtirish ishlariga jalb etilmoqda. Masalan, ular to'garaklarga, studiyalarga rahbarlik qiladilar, bolalarga hunarmandchilikni, tikuvchilikni o'rgatishadi, teatr faoliyati bilan shug'ullanishadi va hokazo. Shunday qilib, pedagogik jarayonning barcha sub'ektlari ota-onalarning maktabgacha ta'lim muassasasi ishidagi ishtirokidan foydalanadilar. Yana bir narsa muhimroq - ular juda ko'p narsani biladigan, juda qiziq gapiradigan, oltin qo'llari bor otalariga, onalariga, buvilariga, bobolariga hurmat, mehr va minnatdorchilik bilan qarashni o'rganadilar.

Pedagoglar, o'z navbatida, oilalar bilan yaqinroq tanishish, uy ta'limining kuchli va zaif tomonlarini tushunish, ularning yordami tabiati va hajmini aniqlash, ba'zan esa shunchaki o'rganish imkoniyatiga ega.

MTTning ota-onalar bilan ishlashining jamoa tarzida va yakkama-yakka holda ishlash shakllarini mohirlik bilan qo'shib olib borish, keng aholi orasida pedagogik tadqiqot ishlarini tashkil etish tufayli bolalarni tarbiyalashda ijobiy natijalarga erishish mumkin. MTT xodimlarini ota-onalar va oila bilan hamkorlikdagi ishlarining eng keng tarqalgan shakllari: 1.Ota-onalar bilan yakkama-yakka ishlash. Ilg'or pedagogik tajribalarning ko'rsatishicha, ishning bu turi katta ahamiyatga ega.

Bunda tarbiyachi oila va bolaning shaxsiy xususiyatlarini o'rganib ularni o'zining tarbiyaviy ishida hisobga oladi. MTTlar tajribasida ota-onalar bilan yakkama-yakka olib boriladigan ishlarning turli xil shakllari aniqlangan; oilaga tarbiyachining borishi, ota-onalar uchun suhbat o'tkazish, ularga maslahatlar berish, ota-onalarning MTT hayoti bilan tanishishlari. 2. Ota-onalar bilan jamoa tarzida tashkil qilinadigan ishlar. Bular ota-onalarning guruhiy va umumiy majlisi, ota-onalar maktabi, anjumanlar, shanbaliklar, savol-javob kechalari. 3.Ko'rsatmali ishlar. Ishning bu turi ko'rgazmali, bolalarning ishlarini namoyish qilish, ochiq eshiklar kuni, pedagogik axborot stendlari, ota-onalar uchun kutubxona oilaviy tarbiyaning barcha masalari bo'yicha materiallar solingan papka Ota-onaga pedagogik ta'lim berish va boshqalarni ko'rsatish mumkin.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining oila bilan olib boradigan ishlari mazmuniga quyidagilar kiradi: ota-onalarga o'z farzandlarining tarbiyasi uchun davlat va jamiyat oldida javobgar, ekanliklarini tushuntirib borish; ota-onalarni bola tarbiyasi uchun zarur bo'lgan bilim, malakalardan xabardor qilish (bolalarning yosh, anatomik-fiziologik va ruhiy xususiyatlari,

ularni oilada tarbiyalashning mazmuni, metodi, shart-sharoitlari bilan tanishtirish); bola tarbiyasida oila bilan hamjihatlik, bolani to'g'ri tarbiyalashni nazorat qilib borish, oila tarbiyasining eng yaxshi namunalari o'rganish va ommalashtirish. Bola MTTda egallagan eng yaxshi fazilatlarni oila sharoitida davom ettirib, oilada egallagan eng yaxshi fazilatlarni bolalar bog'chasida namoyon qilsa istalgan ijobiy natijalarga erishish mumkin. Tarbiyachilar oila tarbiyasiga doir ijobiy ishlarni ko'ribgina qolmay, balki uni qo'llab-quvvatlash va shu asosida ota-onalar e'tiborini bola tarbiyasida hali hal etilmagan vazifalarga qaratishlari lozim. Yuqoridagi ishlarni rejalashtirish, tashkil etish va ularga rahbarlik qilishda MTT direktori javobgar shaxs hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, tarbiyachining oila bilan olib boradigan ishida bolaning yoshi, imkoniyatlari, o'ziga xos xususiyatlari e'tiborga olinadi. Tarbiyachining ota-onalarga beradigan tavsiya va maslahatlari ishonarli bo'lishi uchun ota-onalar yoki oilaning boshqa a'zolari maktabgacha ta'lim tashkilotiga taklif qilinadi. Bunda ota-onalar bolaning navbatchilik vazifasini qanday bajarayotganini yoki sayrda avval u qanday o'ynayotganini ko'g'radilar, bolalarning o'quv va imkoniyatlariga ishonch hosil qiladilar. Oilaga borishning maqsad va mazmuni tarbiyachining rejasi va hisobotida, kundalik daftarida aks ettirilishi kerak. Tarbiyachi har bir bolaning oilasiga yiliga kamida 2 marta borishi kerak. Ota-onalar bilan olib boriladigan ishlarning mazmuni rangbarang bo'lib, unda ayrim masalalar birgalikda muhokama qilinishi taqozo etiladi.

Masalan: Bolalarni tarbiyalashda oilaning roli, ota-onalarning vazifasi to'g'risidagi qonunlar, bolalarni maktabga tayyorlash haqida; Maktabgacha tarbiya tashkilotining yillik ish rejasi to'g'risida;

Ota-onalar jamoatchiligining ishi haqidagi masalalar shular jumlasidandir. Bu masalalarni jamoa bo'lib muhokama qilish uchun ota-onalarning guruhi va umumiy majlislari, maslahatlar, konferensiyalar, ota-onalar kechalari kabi ish shakllari jamoa ish shakllariga kiradi. Ota-onalar majlisi Ota-onalar majlisiga maktabgacha ta'lim tashkilotidagi hamma guruh bolalarining ota-onalari, parallel guruhlar ota-onalari va bitta guruh bolalarining ota-onalari taklif etilishi mumkin.

Umumiy majlisda ota-onalarni maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni har tomonlama rivojlantirish va tarbiyalash vazifalari, shu yilgi rejalar, ota-onalar qo'mitasining faoliyati, oila tarbiyasidagi ilg'or tajribalar bilan tanishtiriladi. Majlisda direktor yoki metodist-tarbiyachi ma'ruza qiladi, ota-onalar so'zga chiqishadi, bolalar gapirishadi.

Bular ta'lim-tarbiya ishidagi yutuq va kamchiliklarni aniqlab olishga imkon beradi, oila va jamoatchilik aloqasini mustahkamlaydi, ota-onalarning o'z bolasining tarbiyasi uchun javobgarligini oshiradi, ularda maktabgacha ta'lim tashkilotga qiziqish uyg'onadi.

Guruhdagi ota-onalar majlisida mazkur yoshdagi bolalarning ota-onalari uchun dolzarb bo'lgan masalalar muhokama qilinadi.

Masalan, umumiy majlis mavzusi «Bolalarga axloqiy tarbiya berishda oilaning roli» bo'lsa, o'rta guruhda o'tkaziladigan majlisda bu mavzu murakkablashtirilib, «Bolalarda mehnat sevarlikni tarbiyalashda MTTva oilaning birgalikdagi ishlari», «Bolalarda kattalarga hurmatni tarbiyalash» va h.k. bo'lishi mumkin. Ota-onalar uchun tayyorlangan ma'ruzani tegishli mavzudagi kinofilm, diapozitivlar ko'rish bilan qo'shib olib borish mumkin. Bolalar hayoti, faoliyati to'g'risidagi misollardan foydalanganda ijobiy materiallar ko'proq bolishi kerak, salbiy faktlarni gapirishda ehtiyotkorlik va odob doirasidan chetga chiqmaslik, tanqid qilinuvchilarning nomlari ko'rsatilmasligi lozim. Tanqidiy mulohazalar majlisdan keyin yakka tartibdagi suhbat orqali ota-onalarga yetkazilishi, bola tarbiyasidagi xato va kamchiliklarni bartaraf etish bo'yicha aniq tavsiyalar taklif etilishi mumkin.

REFERENCES

1. P. Yusupova. Maktagacha pedagogika. Toshkent. "O'qituvchi".
2. Xasanboeva O.I. va boshqalar. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi Toshkent. Ilm -Ziyo.
3. Zunnunov A. Pedagogika tarixi // Oliy o'quv yurtlari uchun darslik. - T.: 2004.
4. Inomova M. Oilada bolalarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasi. - T.: Nizomiy nomidagi TDPU.
5. Hasanboyeva O. Oila pedagogikasi.- T.: Aloqachi.
6. B.R.Djurayeva, H.M.Tojiboyeva, G.M.Nazirova "Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishning zamonaviy tendensiyalari" - T.: O'zPFTTI nashriyoti.
7. ХаМроКыноВа, Ш. Э., & Тулишов, Г. Р. (2023). ОИЛА-ИЖТИМОЙ ЭКОЛОГИК ТАРБИЯ СУБЪЕКТИ. Results of National Scientific Research International Journal, 2(1), 291-296.
8. Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarning ilmiy-nazariy asoslari Muhammedov A, To'raqulov DT.Nashiroti 2014
9. Didaktik ta'limni o'qitish metodikasi 2021. To'raqulov D, Musayev
10. Ta'lim muassalarida tarbiyaviy ishlar tizimiga innovatsion yondashuvlar Shirinov M, Najmiddinova S.